

УДК 81'373:811.111:656.6

**Мартянова О. А.,
студентка,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

**Кузнєцова І. В.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
Національний університет «Запорізька політехніка»**

СЛОВОТВІР АНГЛОМОВНИХ МОРСЬКИХ ТЕРМІНІВ

Галузеві термінології в різних мовах традиційно вважають системними утвореннями, які за допомогою мовних засобів відображають концептуальний континуум певної сфери знання чи діяльності людей і задовольняють комунікативні потреби фахівців [2, с. 107].

Морська термінологія представляє собою самостійну галузеву терміносистему, яка значно розширилася внаслідок бурхливого розвитку морської торгівлі. Морська терміносистема в англійській мові була започаткована давно і видозмінювалась під впливом іноземних мов, серед яких – французька, голландська, грецька, латинська, іспанська, скандинавська [1, с. 80].

Морські терміни можна визначити як слова і словосполучення, що описують реалії, пов'язані з морем, судноплавством, суднобудівництвом та морськими перевезеннями вантажів, і вживаються для позначення точно сформульованих понять даної галузі знань. Морська термінологія багато в чому відрізняється від наукових термінів тим, що її елементи не відповідають таким вимогам, як однозначність, відсутність синонімів і омонімів [3, с. 241].

Класифікація словотворчих типів більшості термінів передбачає такі: терміни-кореневі слова; терміни-похідні слова; терміни-складні слова; терміни-словосполучення (складені терміни); терміни-аббревіатури; терміни-літерні умовні позначення; терміни-символи (знаки); терміни-напівсимволи; номенклатура [4, с. 42].

Для морської термінології характерні такі способи словотворення: синтаксичний, морфологічний (лінійні моделі – префіксальний, словоскладення), семантичний (метафоризація) [1, с. 83].

Багато морських термінів, що позначають дію або процес, утворюються шляхом приєднання суфікса -ing до основи дієслова, наприклад: *girding* (постановка на носовий і кормовий якорі) – від *gird* (ставити на носовий і кормовий якорі), *knotting* (зав'язування вузлів) – від *knot* (зав'язувати вузол), *mooring* (пришвартування). Низка морських термінів, що позначають рід занять, діяльність, утворена від іменників за допомогою суфікса -er (-or) або півсуфікса -man.: *engineer* (механік) – від англ. *engine* (двигун), *mariner* (моряк, матрос) – від фр. *marin* (моряк), *crewman* (член екіпажу) – від англ. *crew* (екіпаж) [1, с. 85].

Значна кількість морських термінів утворена за допомогою складних слів. Наприклад, *icebreaker* – іменник, що означає «судно, призначене для прокладання каналу крізь лід», утворений із основ *ice* (замерзла вода) та *breaker* (той, хто щось ламає або руйнує). Термін *landmark* – «об'єкт або елемент ландшафту, який легко побачити та впізнати здалеку» – містить основи *land* (частина земної поверхні, не покрита водою) і *mark* (лінія, знак або символ, зроблений для позначення чи фіксації чогось). Термін *lifebelt* – «рятувальний пояс, що допомагає людині, яка впала у воду, залишатися на плаву» – складається з основ *life* (існування живої істоти) та *belt* (смуга матеріалу, що зазвичай носить на навколо талії) [6, с. 195].

Продуктивним способом творення англійських морських термінів є аббревіація. Вона забезпечує лаконічність і точність вираження змісту, що важливо для швидкої передачі інформації у вербальній та письмовій комунікації. У міжнародній практиці широко використовуються аббревіатури типу MARPOL (International Convention for the Prevention of

Pollution from Ships) та SOLAS (Safety of Life at Sea), які виступають уніфікованими засобами професійного спілкування [5, с. 153].

Семантичний спосіб термінотворення полягає в тому, що загально-вживана лексична одиниця отримує статус терміна внаслідок певних семантичних змін у застосуванні цієї одиниці в мові. Метафоризація значень загальноживаних слів відбувається на основі зовнішньої або функціональної схожості названих об'єктів. Наприклад, *cat's paw* – вузол «котячі лапки», *mushroom anchor* – грибоподібний якор [1, с. 86].

Отже, англійська морська термінологія формується завдяки взаємодії морфологічних і семантичних способів, які відображають розвиток і специфіку галузі. Найпродуктивнішими способами творення є афіксація (зокрема суфікси *-ing*, *-er*, *-or*, *-man*), словоскладання та аббревіація, які забезпечують лаконічність і точність термінів. Водночас у семантичному словотворі поширеним явищем є метафоризація, що полягає у перенесенні значення за подібністю форми, функції чи властивостей об'єкта. Важливу роль відіграють також запозичення з французької, голландської, латини та грецької мов.

Література

1. Ківенко І. Англійська морська термінологія: структурно-семантична характеристика. *Записки з романо-германської філології*. 2023. № 2 (51). С. 77–87.
2. Полупанова Н. Вербальне відображення понять морської справи як особливості національного мислення. *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 32. С. 107–109.
3. Філюк Л. Способи утворення морської термінології англійської мови. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2016. С. 239–244.
4. Фурт Д., Дмитрук Л. Термінологія : навчальний посібник. Кривий Ріг : М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Баран., каф. інозем. філології, українознавства та соц.-прав. дисциплін, 2020. 172 с.
5. Шерстюк О. Особливості аббревіації як способу словотвору в англійській термінології міжнародних морських конвенцій. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського: Лінгвістичні науки*. 2024. № 39. С. 142–156.
6. Ohiienko M. Basic Methods of Forming Maritime Terms in English. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Vol. 2, № 75. P. 193–198.